

ABSTRACT

This work focuses on the introduction of Kazahsko- Ruskiye Otnaşeniya v XVI-XVIII. vekah (Sbornik Dokumentov Ī Materialov=Kazakh-Russian ,Relations between 15th century and 18th century Documents and Sources, which contains information relating to relations between Kazakh Khanetes, as well as other Khanetes of Turkistan and Tsarist Russia. Furthermore in this work, 276 documents' summaries and translations of document titles have been done.

İn the first impression, the work focuses on Kazakh-Russia relations in their intensive and highest level. However, when contents of the documents are closely looked, Geography and Khanetes of Central Asia, political, military, commercial and culturel relations between Central Asian Khanetes and neighboring states, Russia's efforts to establish cities and towns to reach Central Asia, approaches of Russian administrators to the local Turks and such contents can be seen. İn short, these documents provide important information about Russia's fundamental politics toward Central Asia.

The main goal of this work is to help historians working on Central Asian history.

GİRİŞ

Bu çalışmadaki asıl gayemiz başta Kazak Hanlıkları olmak üzere Türkistan'daki diğer Hanlıkların Rusya'nın tabiiyetine girmesi ile ilgili belgeleri konu başlıklarıyla Rusça'dan Türkçe'ye tercüme ederek konuyla ilgilenen tarihçilerin dikkatine sunmaktır.

Bilindiği gibi, Türkiye'de 1991'li yıllardan itibaren Türkistan'daki Türk Cumhuriyetlerin bağımsızlığa kavuşmasıyla, söz konusu ülkelerin tarihi günümüz tarihçilerinin ilgisini çekmiş ve konuya ilgi duyan tarihçiler tarafından araştırılmaya başlanmıştır. 1991'li yıllara kadar bazı istisnai çalışmalar hariç tutulursa (Zeki Velidi Togan, Baymirza Hayit, Mehmet Saray, Nadir Devlet, Mehmet Alpargu ve Saadettin Gömeç vd. hocalarımızın yaptığı çalışmalar) Türkistan'daki Hanlıkların Rusya'nın tabiiyetine girme döneminde; bu Hanlıkların iç ve dış durumu, tabiiyet meselesiyle ilgili feodal çekişmeler ve benzeri konular yeteri derecede

TÜRKİSTAN (ORTA ASYA) TARİHİ İLE İLGİLİ BELGELER**(Belgelerin Özellikleri, Değerlendirilmesi, Önemi ve Özetleri)**

Orhan DOĞAN*

ÖZET

Bu çalışmada, başta Kazak Hanlıkları olmak üzere Türkistan'daki diğer Hanlıkların Çarlık Rusya ile ilgili ilişkilerini ihtiva eden Kazahsko - Ruskiye Otnaşeniya v XVI - XVIII. vekah (Sbornik Dokumentov Ī Materialov = XVI – XVIII. Yüzyıllarda Kazak - Rus İlişkileri (Belge ve Kaynak Derlemesi) isimli önemli bir eserin tanıtımını yapılmıştır. Ayrıca bu çalışmada, Eserde bulunan 276 adet belgenin muhtevaları ile ilgili bilgi de verilmiş olup bu belgelerin konu başlıkları da tercüme edilerek takdim edilmiştir.

Eserin, ilk bakışta Kazak - Rus münasebetlerinin yoğunlaştığı ve Kazak - Rus yakınlaşmasının en üst safhaya çıktığı dönemi içine alan belgelerden oluştuğu görülmektedir. Ancak belgelerin muhtevaları incelendiğinde; Türkistan (Orta Asya) Coğrafyası ve buradaki hanlıklar, bu hanlıkların Rusya ve diğer komşuları ile olan siyasi, askeri, ticari ve kültürel münasebetleri, Çarlık Rusya'sının Orta Asya'ya ulaşmak ve bu coğrafyanın zenginliklerini ele geçirmek için yeni şehirler kurma çalışmaları ve Rus idarecilerinin bölgede yaşayan Türk kökenli halklara yaklaşımı vd. bir çok hususları da ihtiva ettiği görülmektedir. Kısaca bu belgeler, Çarlık Rusya'sının Orta Asya'ya yönelik temel politikasını bütün yönleriyle ortaya koymaktadır.

Bu çalışmadaki asıl gayemiz söz konusu belgeleri Türkistan Tarihi ile ilgilenen tarihçilerin dikkatine sunmaktır.

* Yrd. Doç. Dr.; KSÜ. Fen-Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü Genel Türk Tarihi Anabilim Dalı

incelenmemiştir. Meselenin aslına bakılırsa, bugün bile önemli arşiv malzemelerinin bu konuda çalışan tarihçiler tarafından yeteri kadar incelenmemiş olduğu bilinmektedir.

Kazak Ordalarının ve diğer Türkistan Hanlıklarının Rusya'nın tabiiyetine girmesi konusunda Çarlık Rusyası ve Sovyet dönemi tarihçileri çok sayıda önemli çalışmalar yapmışlardır. Bu çalışmalar arasında yer alan Kazahsko- Russkiye Otnaşeniya v XVI - XVIII. vekah (Sbornik Dokumentov İ Materialov = XVI – XVIII. Yüzyıllarda Kazak - Rus İlişkileri (Belge ve Kaynak Derlemesi) isimli önemli bir eser* ve eserdeki 276 adet belgenin konu başlıkları tarafımızdan tercüme edilerek konuyla ilgili araştırmacıların istifadesine sunulmuştur. Bu eser, başta Kazak Hanlıkları olmak üzere Türkistan'daki diğer Hanlıkların Çarlık Rusya ile ilgili ilişkilerini ihtiva etmektedir.

Ele aldığımız bu eser, XVI-XVIII. yüzyıllara ait Rus Dış Siyaset Arşivi dosyalarında muhafaza edilmiş olan ve özellikle Kazak Ordalarının Rus tabiiğine geçme dönemine ışık tutan belgelerden oluşmuştur. Örneğin, Rusya'nın Dış Siyaset Arşivinde bulunan XVI – XVIII. yüzyıllara ait "Kırgız Kaysak Dosyaları", "Nogay Dosyaları", Senato Fonları, Buyruklar vb. belgelerin Rusça'ya tercüme yapılarak esere alınmıştır.

Eser, Kazakistan Bilimler Akademisine bağlı Tarih, Arkeoloji ve Etnografya Enstitüleri ve Kazakistan Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti Merkezi Arşivi tarafından XVI–XVIII. yüzyıllara ait arşiv fonlarının

* **Kazahsko - Russkiye Otnaşeniya v XVI - XVIII. vekah (Sbornik Dokumentov İ Materialov)**, Pod Redaktsiyey: V.F.Şahmatov, F.N.Kireyev, T.J.Şoinbayev, Tom I, Alma - Ata 1961. Bu eserde 276 adet belge bulunmaktadır. Belgelerin derlendiği bu külliyyatın, ilk bakışta Kazak - Rus münasebetlerinin yoğunlaştığı ve Kazak - Rus yakınlaşmasının en üst safhaya çıktığı dönemi içine alan belgelerden oluştuğu görülmektedir. **Ancak belgelerin muhtevası incelendiğinde; Türkistan (Orta Asya) Coğrafyası ve buradaki hanlıklar, bu hanlıkların Rusya ve diğer komşuları ile olan siyasi, askeri, ticari ve kültürel münasebetleri, Çarlık Rusya'sının Orta Asya'ya ulaşmak ve bu coğrafyanın zenginliklerini ele geçirmek için yeni şehirler kurma çalışmaları ve Rus idarecilerinin bölgede yaşayan Türk kökenli halklara yaklaşımı vd. bir çok hususları da ihtiva ettiği görülmektedir. Kısaca bu belgeler, Çarlık Rusya'sının Orta Asya'ya yönelik temel politikasını bütün yönleriyle ortaya koymaktadır.** Daha önceki çalışmalarımda öncelikle yayımlanmasını uygun gördüğüm bazı belgeleri yayımlamıştım. Bu çalışmamızda ise 703 sayfa tutan 276 adet belgenin sadece konu başlıklarını tercüme ederek, bu konuda çalışma yapan ve yapacak olan araştırmacılara yardımcı olmaya çalıştık.

ayrıntılı bir şekilde incelenmesiyle oluşturulmuştur. Eserde, özellikle Kazak Hanlıkları'nın Rusya'nın tabiiyetine girmesi ile ilgili döneme ait kıymetli belgelerin araştırma konusuna alındığı görülmektedir. Bu belgeler arasında bizzat Kazak Hanları, Batırları ve Beylerine ait bilgiler yer almaktadır. Belgeler, Kazak Hanlıkları'nın Rusya ile birleşmesinin başlangıcını ve o dönemin Kazak - Rus münasebetlerini yansıtan konuları ihtiva etmektedir.

Eserin adına baktığımızda, eserdeki belgelerin konusunun, sadece XVI– XVIII. yüzyıllarda Kazak - Rus ilişkileri ile sınırlı bir çalışma olduğu izlenimini vermektedir. Ancak eserdeki belgeler incelendiğinde görülecektir ki, eserin, yalnızca Kazak-Rus ilişkilerini ve Kazak Ordalarının Rusya ile yakınlaşmasını değil, Kazak Ordalarının Ruslarla, Çinlilerle, Kalmuklarla, Orta Asya Hanlıklarıyla, Başkırtlarla, Yayık ve Volga Kazaklarıyla ve diğer kuzey ve güney komşularıyla olan siyasi, askeri ve ticari ilişkilerini de içine aldığı görülmektedir. Söz konusu belgeler, Rus Çarlarının -özellikle Çar I. Petro'nun- bölgeye duydukları ilgilerinin sebeplerini de açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Örneğin; Rus Çarlarının bölge hanlıklarıyla ilişki kurmak istedikleri, bölgenin zengin kaynaklarını araştırmak için bölgeye elçiler ve araştırma ekipleri ile askeri heyetler gönderdikleri görülmektedir. Nitekim bu heyetlerin yazdıkları raporlar da eserde yer almıştır.

BELGELERİN MUHTEVASI İLGİLİ BİLGİLER

Eserde ilk bölümü oluşturan 1594-1722 yıllarına ait olan belgeler 24 adettir. Bu belgeler genel olarak o dönemin Kazak - Rus ilişkileri hakkında okuyucuya kıymetli bilgiler vermektedir. Moskova devleti ile Kazaklar arasındaki ilk ilişkileri aydınlatan en eski belgelerden biri Ruslarla birlik kurmak, Rus uyruğuna geçmek ve Rus elçilerini davet etmek amacıyla Tevekel Han'ın yeğeni Kul - Mehmet'in Moskova'ya gönderilmesiyle ilgili belgedir. 1730 yılının ekim ayında Küçük Cüz Hanı Ebu'l - Hayır'ın elçilerinin uyrukluk meselesini görüşmek üzere Sankt-Peterburg'a gönderildiği, belgelerden ve eserdeki diğer kaynaklardan anlaşılmaktadır. Bu da Rusya ile Kazak Hanlıkları arasındaki ilişkilerin belirtilen tarihte arttığını göstermektedir. Bu ilişkiler hakkında merkezi arşivde çok sayıda belge bulunduğunu da bu derlemeye alınan belgeler göstermektedir.

Küçük ve Orta Cüz'ün Rus uyrukluğuna geçmesinden sonra Çar yönetiminin Kazak Hanlıkları'nın ekonomisi, nüfusu ve farklı feodal grupların politikası ile yakından ilgilenmeye başladığını eserdeki belgeler göstermektedir. Çar yönetiminin bu maksatla doğu dillerini bilen asker ve sivil memurları sık sık Kazak Ordalarına gönderdiği de belgelerden anlaşılmaktadır. Bu memurların kaleme aldıkları raporlar, görüşler, notlar Kazak tarihi, ekonomisi ve kültürü hakkında çok değerli bilgiler içermektedir.

Bu kitaba alınan Rusça ve Kazakça'dan Rusça'ya çevrilmiş olan belgeler Kazak Hanlıkları'nın Rusya ile birleşmesi meselesine ve birleşme ile ilgili Kazak toplumunun farklı gruplarının tutumlarına ışık tutmakta; birleşme yanlısı ve birleşme karşıtı feodal grupların arasındaki çekişmeleri yansıtmaktadır. Belgelerden, Çar yönetiminin bir feodalin diğerinden güçlü olmasını istemediğini, böylece feodaller arasında güç dengesine de özen gösterdiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda Orenburg komisyonu şefi Neplüjev'in Ebu'l-Hayır Han'ın öldürülmesini müteakip, Sultan Barak hakkında düşüncelerini içeren mektuplar çok ilginçtir.

Belgelerde Kazak Hanlıkları ile Çar yönetiminin ekonomik ve siyasi ilişkilerini geliştirmek için sarf ettikleri çabalar anlatılmaktadır. Bu da derlemeye alınan belgelerin, Kazakların Rus tabiiyetine geçmelerinin ciddi iç ve dış siyasi ve ekonomik sebepleri olduğunu göstermektedir.

Bilindiği gibi Kazak halkı, başta Cungarlar (Kalmuklar) olmak üzere komşularıyla uzun yıllar boyunca savaştı ve bu savaş XVIII. yüzyılın ikinci yarısında Cungarların Çinliler tarafından hezimete uğratılmasıyla sona erdi. Bu sebeple, tanıtmaya çalıştığımız eserin editörleri bu savaşları yansıtan ve ayrıca Kazaklarla Volga Kalmukları arasındaki ilişkileri aydınlatan belgeleri de bu esere almışlardır. Eserde bu konuyla ilgili bir çok belge vardır. Bu belgelerin bir kısmında Kalmuklar veya Cungarlar¹ (yada Züngerler); bazı belgelerde

¹ Jungar halkı Orta Asya'nın kuzeyinde yer alan göçebe bir halktır. Jungar aslında kabile ismi idi, daha sonra Jungar feodallerinin idaresinin ismini aldı ve o devletin ismi oldu. Jungar Hanlığı aslında eskiden batı Moğolistan'daki dört kabileden oluşmuştur, onlar: Jungar, Durbit, Koşut ve Torgaut. Bunlar Min yönetimi döneminde "Oyratlar" ismini almıştır. Diğer uyruklar ve memleketler onlara "Kalmıklar" demişlerdir. **Bkz.** Nebijan Mukametkanülü, **Tarihi Zertteuler**, (Çev.Kojabekov Ahat), Almatı, 1994, s.42.

Torgoutlar ve Oyratlar bazı yerler de yukarı ve aşağı (Volga) Kalmukları gibi değişik adlarla adlandırıldıklarını görmekteyiz.. Aşağı (Volga) Kalmukları denince Torgoutlardan yukarı Kalmuklar denince Cungarlardan söz edildiğinin anlaşılması gerekir.

Eserdeki belgeler sadece Kazak Ordalarının Rus ve Kalmuk ilişkilerini değil, aynı zamanda Kazak, Başkırt, Karakalpak ve diğer Türkistan Hanlıkları, Çin ve kısmen Kırgız ve Uygur ilişkilerine de ışık tutmaktadır.

XVIII. yüzyılın ikinci yarısının başında Çarlık Rusya'nın Kazak Hanlıkları üzerinde sömürge politikası hız kazandı. İşte bu dönemde Dışişleri Bakanlığı Yürütme Kurulu ve Orenburg idare makamları Çar hükümetinin Kazak Hanlıkları üzerindeki nüfuzunu artırmak için bir dizi önlem aldı. Bu yıllarda çıkarılan kararnamelerle, göçebe Kazakların "İç taraf" denen Volga ile Yayık arasına hayvanlarını çıkarmalarını yasakladı. Volga kıyılarındaki mera kavgaları daha o sıralarda başladı. Belirtilen bu konuları da esere alınmış olan birçok belge aydınlatmaktadır.

Belgelerden Kazak Hanlıklarına karşı uygulanan Çarlık politikasının sömürgeci bir politika olduğu anlaşılmaktadır.

Belgelerden, Kazak Hanlıklarının; ekonomik bakımından geri kalmış, devlet anlayışının az gelişmiş, düzenli ordusu bulunmayan ve az iskan olunmuş, komşuları ile karşılaştırıldığında her bakımdan zayıf kalmış hanlıklar olduğu görülmektedir.

Belgelerden, Çarlık rejiminin kendi çıkarları doğrultusunda Kazakları Kalmuklara karşı, Kalmukları da Kazaklara karşı kışkırttığı görülmektedir. Bunun yanında, Kazaklar, Başkırtlar ve diğer Türk kökenli topluluklar arasında milli düşmanlıkları ön plana çıkararak onları birbirine karşı kışkırttığı da anlaşılmaktadır.

Çarlık Rusyasının Türkistan Kazak Hanlıkları ve diğer Türkistan bölgesindeki Hanlıklarla olan ilişkilerini içine alan bu eser beş bölümden oluşmaktadır: Birinci bölüme Kazak Hanlıklarının Rusya ile yakınlaşmaya başladığını gösteren 1594 - 1722 yılları arasındaki en eski belgeler girmiştir. İkinci bölüm 1730 - 1740 yılları arasındaki dönemi içine alan belgelerden oluşmuştur. Bu belgeler Kazakların Rus uyruğuna

geçme meselesiyle ilgili çekişmeleri açık bir şekilde göstermekte ve Küçük, Orta Cüzlerin Rusya ile birleşmesiyle sona ermektedir. Üçüncü Bölüm 1741-1747; Dördüncü Bölüm 1748-1760 ve Beşinci Bölüm 1761-1770 yılları arasındaki geçen olayları içine almaktadır. Bu bölümlerdeki belgeler ise Kazak Hanlıkları ile Rusya arasındaki politik ve ticari ilişkilerin gelişmesi, Küçük ve Orta Kazak Cüzlerinin Çin, Cungar, Kalmuk, Başkırt, Karakalpak, Hive, Buhara v.d. komşuları ile ilişkileri ve Çarlık Rusya'sının Kazak Hanlıkları üzerindeki sömürge politikasının artması gibi konulara ışık tutmaktadır.

Belgelerle İlgili Önemli Teknik Bilgiler:

Derleme hazırlanırken aşağıda isimleri verilen arşiv, kütüphane ve Tarih Enstitüsündeki el yazmalarından istifade edilmiştir:

S.S.C.B. Merkezi Devlet Arşivi Eski Kararnameleri (Moskova):

Senato Birinci Şubesi gizli araştırma gurubu (fon 259), Ticaret Yürütme kurulu (Fon 276), Sibiryaya Emirnamesi (Fon 214); Cungar Dosyaları (Fon 113); Buhara Dosyaları (Fon 109); Hive Dosyaları (Fon 134); Kalmuk Dosyaları (Fon 119); Nogay Dosyaları (Fon 127); Sibiryaya Dosyaları (Fon 130); Kırgız - Kaysak Dosyaları (Fon 122); Senato Kalemi (Fon 248); Astrahan Eyalet Kalemi (Fon 404); Orenburg Eyalet Kalemi (Fon 411) ; Kazan Eyalet Kalemi (Fon 407); Sibiryaya Eyalet Kalemi (Fon 415); İset Taşra Kalemi (Fon 429); Ufa Taşra Kalemi (Fon 452); Orenburg Valisi İ.A. Reynsdorf' un Kalemi (Fon 1100) v.d. fonlardan yararlandığı görülmektedir.

Rusya'nın Dış Siyaset Arşivi (Moskova) :

Zünger (Kalmuk) Dosyaları (F.113); Türkmen Dosyaları (F.133); Taşkent Dosyaları (F.132); Karakalpak Dosyaları (F.117), Nogay Dosyaları (F. 127); Kırgız - Kaysak Dosyaları (F.122) v.d. fonların gözden geçirildiği görülmektedir:

S.S.C.B. Merkezi Devlet Askeri Tarih Arşivi:

Askeri Heyet (F.2); Askeri Heyetin Gizli Araştırma Gurubu (F. 20); Askeri Heyetin Rus Kazakları Hakkındaki dosyası (F: 13) v.d. fonların gözden geçirildiği; Bu arşivlerden başka, M.E. Saltıkov - Şedrin (Leningrad) Kütüphanesi el yazmaları bölümündeki Kırgız bozkırlarının

Rusya ile birleşmesi tarihiyle ilgili kaynakların gözden geçirildiği (Fon IV, şifreleri 836¹ ve 836²); S.S.C.B. Bilimler Akademisine bağlı Tarih Enstitüsünün Leningrad şubesinde bulunan Vorontsov el yazısı fonlarının (F.36) da gözden geçirildiği anlaşılmaktadır.

Leningrad² Merkezi Devlet Tarih Arşivi:

Hükümet Senatosu Arşivi (Fon 1329); Birinci Sibiryaya Komitesi (Fon 1264); Yüce Saraya bağlı devlet şurası fonları (Fonlar 1146,1147); Ticaret Bakanlığı (Fon 13-2) fonlarından da istifade edildiği eserde belirtilmiştir.

Eseri derleyenler, Kazak Rus ilişkilerine ait temel belgelerin 122 numaralı fonda "Kırgız-Kaysatsk Dosyaları" şeklinde toplandığını belirtmektedirler. Bu belgelerin Moskova'da iki arşivde muhafaza edildiğini, belgelerin toplandığı fonun elçi emirnameleri ve Dışişleri Bakanlığı Yürütme Kurulu belgelerinden oluştuğu belirtilmektedir. Eseri derleyenler ayrıca Kazak Hanlıkları tarihi ile ilgili bulunan tüm kıymetli belgelerin fotokopilerinin çekildiğini, ancak zaman geçmesiyle belgelerin çoğunun yıpranmış olduğunu, en eski döneme ait belgelerin bir kısmının okunamaz duruma geldiğini, metinlerin bir kısmının ise restore sırasında kaybolduğunu, bu sebeple metinlerin okunması ve çözümlenmesinin güçleştiğini ifade etmektedirler.

Eserdeki belgeler; Rus Çarlarının tezkereleri, Senato ve Dışişleri Bakanlığı Yürütme Kurulu kararnamele, Senatörlerin Hanlara, Sultanlara, Batırlara, Tarhanlara gönderdiği mektuplar, Dışişleri Bakanlığı Yürütme Kuruluna valiler tarafından gönderilen haberler, değerlendirmeler, talimatnameler, görüşler, raporlar; Çarlık idaresindeki Valilerin Kazak Hanları, Sultanları, Batırları ve diğer feodal temsilcileri ile yapmış oldukları konuşmaları ihtiva etmektedir. Bu belgeler arasında Kazak Hanlıklarını ziyaret etmiş, Kazak Hanları ve Sultanlarıyla görüşmeler yapmış olan Rus elçilerinin günlükleri, raporları ve haberleri de yer almaktadır.

Derlemedeki belgelerin her birinin ayrı başlığı vardır ve her başlık belgenin; sıra numarasını, yazılış tarihini (ya da kabul edilme tarihini), adını, adresini ve muhteviyatını vermektedir.

² Bugünkü ismi Seint - Petersburg.

Belge başlıklarının tarihleri eski tarza (üsluba) göre verilmiştir. Belgelerde adı geçen yerleşim yerlerinin eski adları muhafaza edilmiştir.

Her belgenin açıklaması yapılmıştır, bu açıklamalarda belgenin hangi arşivde saklandığı, tipi ve eskiden yayımlanmışsa hangi kaynaktan alındığı gösterilmiştir. Belgenin sahibi ile ilgili bilgiler özel bir şekilde açıklanmıştır.

Eseri derleyenler çalışmalarını 1770 yılına kadar yazılmış olan belgelerle sınırlandırmışlardır. Başka bir deyişle Kazak Hanlıklarının batı bölgelerine kadar yayılan Emelyan Pugaçev önderliğindeki köylü ayaklanmasına kadar yazılan belgelerle eser sona ermektedir.

Belgeler çoğunlukla Çarlık Rusya'nın iktidar çevreleri ve Kazak feodal çevreleri tarafından yazılmışlardır. Belgelerden Kazak halkına tepeden bakıldığı anlaşılmaktadır. Bütün bunlar araştırmacılara belgelerin eleştirilerek okunması gerekliliğini açıklamaktadır.

Han, Sultan ve diğer Hükümdarların mektupları, o dönemin çevirmenleri tarafından Rusça'ya çevrilmiştir. Bu mektupların çevirileri (orijinalleri bulunduğu) mektupların orijinalleriyle karşılaştırılmıştır. Eseri derleyen ilim adamları belgelerin çevirileri ile orijinallerinin örtüşüklerini, eserde ifade etmektedirler. Karşılaştırma sırasında ortaya çıkan bazı küçük hataların düzeltilmiş olduğu ve bu düzeltmelerin yapıldığı da eserde belirtilmiştir.

Kazakça yazılmış olan belgelerin o dönemin kalemine özgü özel bir dilde yazıldığı ifade edilmektedir. Han, Sultan ve büyük boy hükümdarının kendi sarayında "Abıza" adı verilen özel sekreter bulundurduğu ve Hükümdarın tüm yazışmalarını bu sekreterlerin yürüttüğü eserde açıklanmaktadır. Abıza'ların yazım kurallarına dikkat etmediklerinden metinlerin okunup anlaşılmasının zorlaştığı belirtilmektedir. Ayrıca Han ve diğer feodallerin yazdıkları mektupların çoğunda tarih olmadığı, bundan dolayı eseri derleyenlerin çeviri ya da mektubun kabul edildiği tarihlerden yararlanmak zorunda kaldıkları ve bu hususların notlarla gösterildiği hatırlatılmaktadır. Belgelerin çoğunun Hükümdar, saray kalemi dilinden farklı bir dilde yazılmış olduğu ve dolayısıyla belgelerin o dönemin Kazak dili hakkında önemli bilgiler verdiği ifade edilmektedir.

Eseri derleyenler, Rusça yazılmış olan belgelerin orijinalinde nasılsa o şekilde yayımlandığını, bu sebeple aynı sözcüklerin değişik belgelerde farklı bir şekilde yazıldığına da görüldüğünü, metin içindeki noktalama işaretlerinin de bu günkü yazım kuralları doğrultusunda metindeki anlamına göre konulduğunu ifade etmektedirler.

Derlemedeki belgelerin kronolojik sıraya göre dizildiği, başlıktaki dikdörtgen şeklindeki parantez içine alınan tarihlerin diğer belgelerle karşılaştırmalar yapıldıktan sonra atıldığı, eserde belirtilmektedir.

Kişi adları, terimler ve coğrafya adlarının çoğunun yanlış olmasına rağmen asılları ne ise o şekilde transkripsiyonlarının yapıldığı belirtilmektedir. Örneğin; "kişijuz" yerine "kiçiyüz" "kosşi" yerine "kaşey" ya da "koşey" "Ebu'l - Hayır" ve "Abalhayır" " Pupay " ve " Popay" vs. gibi.

Belgelerin çoğunun asıllarının yayımlandığı, eğer belge bir kopyadan çekilmişse yada gizli bir yazma şeklinden okunmuşsa veya başka dillerden çevrilmişse bu özelliklerin ayrıca belirtildiği ifade edilmektedir.

Eseri derleyenler, belgelerin çoğunun ilk kez yayımlandığını, bundan önce yayımlanmış olanların ise kaynaklarının gösterildiğini belirtmekte, önceden yayımlanmış olan belgelerle bu eserde yayımlanan belgelerin de arasındaki farkların açıklandığını ifade etmektedirler. Belgelerin çoğunun tam olarak, çok az bir kısmının kısaltmalarla yayımlandığını, kısaltılan bölümlerin ise ufak soruları içerdiğinden dolayı derlemeye alınmalarının gerekli görülmediğini açıklamaktadırlar.

Birbirleri ile bağlantılı olan belgeler karşılıklı göndermeler yapmak suretiyle okunup değerlendirilmeleri kolaylaştırılmıştır.

Eserin sonunda:

1 - Yayımlanan belgeler listesi, 2 - Coğrafya adları listesi, 3 - İsimler listesi, 4 - Seyrek kullanılan eski Slav, Doğu dilleri sözcük ve deyimler sözlüğü (terimler listesi); 5 - Kısaltmalar listesi ve 6 - Resimler listesi, bölümleri yer almıştır.

Derlemenin bilimsel-rehber eser olarak hazırlanmasını F.Kreev ile G.Semenük yapmıştır. Seyrek kullanılan Eski Slav ve doğu dilleri sözcük ve deyimler sözlüğünün hazırlanması çalışmalarına filoloji bilimler adayı M. M. Kopılenko katılmıştır.

Belgelerin okunması ve karşılaştırılması çalışmalarına Z.N.Poligova, V.S.Gitelman, A.P. Galuzo, R.V.Sadıkova katılmıştır.

Eser, bilim adamlarından V.Basin tarafından yayıma hazırlanmıştır.

ESERDE YAYIMLANAN BELGELERİN ÖZETLERİ :

Belge No: 1 - 20 - 29 Ocak 1594 – Kazakların Moskova Devleti uyrukluğuna geçmesi ve kendileriyle askeri ittifak yapması ile ilgili Şehzade Uraz Muhammed'in Tevekkel Han'ın elçisi Kul Muhammed ile yapmış olduğu konuşmaların notları. (Sayfa 3).

Belge No: 2 - 1594 yılından daha geç değil – Şehzade Uraz Muhammed'in kendisine gönderilen para hediyesi için Çar Fedor İvanoviç'e gönderdiği şükran kağıdı (mektubu). (Sayfa 5).

Belge No: 3 - 14 Mart 1595 (7103). - Uyruklu sorunlarını görüşmek üzere çevirmen Velyamin Stepanov'un Tevekkel Han'a gönderilmesi hakkında Boyar Duma'sının (meclisinin) kararnameyi. (Sayfa 5).

Belge No: 4 - 18 Mart 1595 (7103) - Bir Rus elçiliğinin Tevekkel Han'a gönderildiğine dair Çar Fedor İvanoviç'in şehzade Uraz Muhammed'e gönderdiği tezkere. (Sayfa 6).

Belge No: 5 - 28 Mart 1595 (7103) - Kazakların Moskova devleti uyrukluğuna kabul edilmeleriyle ilgili Tevekkel Han'a gönderilen

çevirmen Velyamin Stepanov'a Çar Fedor İvanoviç'in verdiği tezkere. (Sayfa 6).

Belge No: 6 - [Mart.1595] - Kazakların Moskova devleti uyrukluğuna kabul edilmelerine dair Çar Fedor İvanoviç'in Tevekkel Han'a gönderdiği tezkere. Sayfa 8.

Belge No: 7 - [Mart.1595] - Kazakların Moskova devleti uyrukluğuna kabul edilmelerine dair Çar Fedor İvanoviç'in Tevekkel Han'ın oğulları Sultan Şahmuhammed ile Sultan Küçük'e gönderdiği tezkere. (Sayfa 10).

Belge No: 8 - [Mart.1595] - Moskova devleti ile dostluk kurma istihamını içeren Uraz Muhammed'in Tevekkel Han'a gönderdiği mektup. (Sayfa 11).

Belge No: 9 - [1595'in Mart ayından daha geç değil] - Şehzade Uraz Muhammed'in Rusya'dan Tevekkel Han ile akrabalarına gönderdiği hediyelerin listesi. (Sayfa 12).

Belge No : 10 - [1595'in Ekim ayından daha geç değil] - Çevirmen Velyamin Stepanov'un Tevekkel Han ile görüşmeleri hakkında Çar Fedor İvanoviç'e yazdığı rapor. (Sayfa 13).

Belge No: 11 - [1595] - Çevirmen Velyamin Stepanov'un Tevekkel Han tarafından kabul edilmesi ile ilgili verdiği bilgilerin notları. (Sayfa 14).

Belge No: 12 - [Ekim 1694.] - Rusya ile dostluk ilişkilerinin yeniden canlandırılması ve Tobolsk'ta tutuklu bulunan Mirza Kildey'in Kazakistan'a iade edilmesi istihamını içeren TAUKE Han'ın Birinci Petro'ya gönderdiği mektup. (Sayfa 14).

Belge No: 13 - 28 Kasım 1694 (7202) – Kazak elçisi Taykomur Kultabay Batır'ın Tobolsk voyvoda izbesinde sorguya çekildiği sırada Sibirya'ya gelişinin maksatlarını açıklayan konuşması. (Sayfa 15).

Belge No: 14 - 12 Eylül 1716 - Kazak Hanı ile Kazak halkının Rusya ile barış ve askeri ittifak yapmak için Tobolsk şehrine elçiler gönderdiği hakkında Sibirya Valisi M. Gargarin'in Birinci Petro'ya gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 16).

Belge No: 15 - 13 Eylül 1716 - Kaip Han elçilerinin Kazakların Rusya ile barış içinde yaşamak istediklerine dair bildirgesi. (Sayfa 18).

Belge No: 16 - 14 Ekim 1716 - Kazaklarla ticaretin yeniden canlandırılması ve askeri ittifak anlaşması imzalanmasına dair Tobolsk boyarı Nikita. Belousov'un Kaip Hana gönderdiği talimat. (Sayfa 18).

Belge No: 17 - 29 Kasım 1717 - Barış ilişkilerinin yeniden kurulması mutabakatına dair Sibirya Valisi Knyaz M. Gargarin'in Kaip Han'a gönderdiği mektup. (Sayfa 20).

Belge No: 18 - 10 Ocak 1718 - Rusya ile barış ilişkilerinin yeniden kurulmasına dair Kaip Han'ın Kazan Valisi Petr Saltıkov'a gönderdiği mektup. (Sayfa 21).

Belge No: 19 - 21 Ocak - 6 Ağustos 1718 - Kazaklarla Cungar Kalmıkları arasındaki ilişkileri açıklamak amacıyla Kaip Han ile Ebu'l-Hayır Han'a yaptıkları ziyaretlerinin sonuçlarına dair Boris Bryantsev ve arkadaşlarının Sibirya Valisi Knyaz M.Gagarin'e gönderdikleri yazılı tebliğ (tebliğde konunun özeti sunulmuştur). (Sayfa 32).

Belge No: 20 - 1 Mayıs - 28 Ekim 1718 - Barış, askeri ittifak ve ticaret önerileri içeren Kaip Han'ın Sibirya Valisi Knyaz M.Gagarin'e gönderdiği mektuplar. (Sayfa 25).

Belge No: 21 - 10 Aralık 1718 - Rusya'ya karşı dostluk ilişkileri ifade eden Sultan Ebu'l - Hayır'ın imparator Birinci Petro'ya gönderdiği mektuplar. (Sayfa 28).

Belge No: 22 - 10 Aralık 1718 - Cungarlara karşı ortak savaşmak için asker yardımında bulunmasını istirham eden Kaip Han'ın İmparator Birinci Petro'ya gönderdiği mektup. (Sayfa 28).

Belge No: 23 - [1719 yılının 8 Ocak tarihinden geç değil] - Birinci Petro'nun, Kazakları himayesi atına alması ve kendilerine askeri yardımda bulunması mutabakatına dair Kazan Valisi P.Saltıkov'un Kaip Han'a gönderdiği mektup. (Sayfa 30).

Belge No: 24 - 1722 - Kazakları, Rusya uyrukluğuna celbetmek konusunda Birinci Petru'nun konuşması ile ilgili olarak A. Tevkelev'in notlarından. (Sayfa 31).

Belge No: 25 - 8 Eylül 1730 - Kendisi ve idaresi altında bulunan insanlarla birlikte Rusya uyrukluğuna geçmek isteyen Küçük Cüz Hanı Ebu'l - Hayır'ın Anna İannovna'ya gönderdiği mektup. (Sayfa 35).

Belge No: 26 - 30 Ekim 1730 - Rusya uyrukluğuna geçmek için görüşmeler yapmak amacıyla Küçük Cüz Hanı Ebu'l - Hayır'ın elçilerinin Sankt - Peterburg'a gelmeleri hakkında dışişleri yürütüm kurulu yazılarından aktarmalar. (Sayfa 35).

Belge No: 27 - 2 Ocak - Kasım 1731 - Rusya uyrukluğuna kabul edilmeleri ile ilgili Ebu'l-Hayır Han, Semeke Han, Sultan Nurali, Popay (kadın) hanı, Karakalpaklılar Hanı ve boy başkanlarının İmparatoriçe Anna'ya gönderdikleri mektuplar. (Sayfa 37).

Belge No: 28 - 19 Şubat 1731 - Ebu'l-Hayır Han ve tüm Kazak halkının Rusya uyrukluğuna kabul edildiğine dair İmparatoriçe Anna'nın tezkeresi. (Sayfa 40).

Belge No: 29 - 19 Şubat 1731 - Kazak halkının Rusya uyrukluğuna kabul edildiğini ve bu münasebetle başta dışişleri yürütüm kurulu çevirmeni M. Tevkelev olmak üzere bir elçilik heyetinin Kazakistan'a gönderildiğine dair İmparatoriçe Anna'nın Ebu'l-Hayır Han'a yazdığı tezkere. (Sayfa 41).

Belge No: 30 - [Şubat 1731] - Rusya uyrukluğuna geçtiğine dair kendisinden yemin belgesi almak üzere başta çevirmen M. Tevkelev'in bulunduğu bir elçilik heyeti Ebu'l-Hayır Han'a gönderilirken dışişleri yürütüm kurulu tarafından M. Tevkelev'e verilen talimatname. (Sayfa 42).

Belge No: 31 - 1731 yılının 22 Ağustosundan geç değil - Rusya uyrukluğunu kabul etme mutabakatına dair Ebu'l-Hayır Han'ın çevirmen M. Tevkelev'e yazdığı mektup. (Sayfa 45).

Belge No: 32 - 26 Ağustos 1731 - Kazakların uyrukluk sorunlarını görüşmek üzere Ebu'l-Hayır Han'ı ziyaret eden M.Tevkelev'in dışişleri yürütüm kuruluna yazdığı ihbar raporu. (Sayfa 45).

Belge No: 33 - 3 Ekim 1731 - 14 Ocak 1733 - Kazakların uyruk sorunlarını görüşmek üzere Küçük Cüz'ü ziyaret etmiş olan çevirmen M. Tevkelev'in defterinden. (Sayfa 48).

Belge No: 34 - 27 Kasım 1731 - Kazakların Rusya uyrukluğuna sorunu hakkında dışişleri yürütüm kurulunun çevirmen M.Tevkelev'e verdiği emir. (Sayfa 86).

Belge No: 35 - 5 Ocak 1732 - Küçük Cüz Kazaklarının Rusya uyrukluğunu kabul ettiklerine dair dışişleri yürütüm kurulu çevirmeni M.Tevkelev'in başbakan yardımcısı Graf A. Osterman'a gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 87).

Belge No: 36 - 21 Mayıs 1732 - Kalmık hükümdarı Dorji tarafından Kazakların Rusya'ya karşı kıskırtıldığına dair Ebu'l-Hayır Han'ın İmparatoriçe Anna'ya gönderdiği mektup. (Sayfa 88).

Belge No: 37 - 20 Haziran 1732 - Hive ve Buhara'ya gitmekte olan Albay Garber'in kervanına Sultan Batır ile boy başkanı Bahtıbay'ın saldırısı ve Kazaklarla Kalmıkların çatışmaları hakkında çevirmen M. Tevkelev'in devlet dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 88).

Belge No: 38 - [... Temmuz 1732] -Küçük ve Orta Cüz Kazakları ve Karakalpaklıların Rusya uyrukluğunu kabul ettiklerine dair Başkır boy başkanı Kidras'ın dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 91).

Belge No: 39 - 7 Ekim 1732 -Kazakların Albay Garber'in kervanına saldırdıklarına dair İmparatoriçe Anna'nın Ebu'l-Hayır Han'a yazdığı Tezkere. (Sayfa 93).

Belge No: 40 - [1732] - Or nehri kıyısına bir kalenin inşaatı ve ticari ilişkiler kurmak amacıyla Ebu'l-Hayır Han oğlunun Hive'ye gönderilmesi hakkında çevirmen M. Tevkelev'in dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği yazılardan aktarmalar . (Sayfa 94).

Belge No: 41 - 1 Mart 1733 - Yasak ödeneklerinin gecikme sebeplerine dair Ebu'l-Hayır Han'ın İmparatoriçe Anna'ya gönderdiği mektup. (Sayfa 97).

Belge No: 42 - 1 Mart 1733 - Tevkelev'in ikinci kez gönderilmesi ve Or nehri kıyısında bir kalenin inşa edilmesine dair Ebu'l-Hayır Han'ın İmparatoriçe Anna'ya gönderdiği dilek mektubu. (Sayfa 98).

Belge No: 43 - 10 Nisan 1733 - Kazakların Rusya uyrukluğuna geçmelerine bağlı olarak çevirmen M. Tevkelev'in dışişleri yürütüm kurulundaki düşünceleri. (Sayfa 99).

Belge No: 44 - 1733 yılının Aralık ayından geç değil. - Büyük Cüz Kazaklarının Rusya uyrukluğuna kabul edilmelerine dair Büyük Cüz elçileri Aralbay ile Arazgildi'nin konuşmaları sırasında alınan notlar. (Sayfa 101).

Belge No: 45 - 1733 - Büyük Cüz Sultanları ve Beylerinin Rusya uyrukluğuna kabul edilmelerine dair İmparatoriçe Anna'ya yazdıkları mektup. (Sayfa 101).

Belge No: 46 - 10 Şubat 1734 - S. - Peterburg'ta İmparatoriçe Anna'nın kabul töreninde Sultan Erali'nin konuşması. (Sayfa 103).

Belge No: 47 - 10 Şubat 1734 - Kazak elçilerinin İmparatoriçe Anna tarafından kabul töreninde devlet başbakan yardımcısı A. Osterman'ın yaptığı cevabi konuşma. (Sayfa 103).

Belge No: 48 - 7 Mart 1734 - Or Nehri deltasında inşa edilen şehirle ilgili olarak Orenburg çalışma grubu başkanı İ. Krillov'un dışişleri yürütüm kurulunda paylaştığı düşünceler. (Sayfa 104).

Belge No: 49 - 9 Nisan 1734 - Albay Garber kervanına Küçük Cüz Kazaklarının saldırısı ve Büyük Cüz Kazaklarının Rusya uyrukluğuna geçmelerine dair dışişleri yürütüm kurulu tutanaklarından seçmeler. (Sayfa 105).

Belge No: 50 - 1 Mayıs 1734. - Üç Kazak Cüz'ü ve Karakalpakya hakkında Orenburg çalışma grubu şefi İ. Krillov'un İmparatoriçe Anna'ya yazmış olduğu düşünceler. (Sayfa 107).

Belge No: 51 - 1 Mayıs 1734 - Başkırlar, Kazaklar, Cungarya ve Hive ilişkileri sorunu hakkında İmparatoriçe Anna'nın Orenburg çalışma grubu şefi İ. Krillov'a gönderdiği talimatname. (Sayfa 115).

Belge No: 52 - 10 Haziran 1734 - Or nehri deltasına bir şehir inşa etme konusunda Ebu'l-Hayır Han'ın talebine mutabık kalındığına dair İmparatoriçe Anna'nın Ebu'l-Hayır Han'a gönderdiği tezkere. (Sayfa 116).

Belge No: 53 - 10 Haziran 1734 - Semeke Han'ın ikinci kez Rusya uyrukluğuna geçme talebi münasebetiyle İmparatoriçe Anna'nın kendisine gönderdiği tezkere. (Sayfa 117).

Belge No: 54 - 10 Haziran 1734 - Rusya uyrukluğuna kabul edilmelerine mutabakat sağlandığına dair İmparatoriçe Anna'nın Büyük Cüz boy başkanlarına, Batırlarına ve Kazaklarına gönderdiği tezkere. (Sayfa 118).

Belge No:55 - 11 Temmuz 1734 - Ebu'l-Hayır Han'ın Hive'ye karşı tutumu ve Güney Kazakistan bölgelerinin Cungarlar tarafından ele geçirilmesine dair Orenburg çalışma grubu şefi İ.Krillov'un dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 119).

Belge No: 56 - 24 Ekim 1734 - Ebu'l-Hayır Han ve Büyük Cüz Hanı Julbars'ın elçilerinin ziyaretleri hakkında Orenburg çalışma grubu şefi İ. Krillov ve Albay A. Tevkelev'in dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 120).

Belge No: 57 - 12 Kasım 1734 - Or nehri deltasında bir şehir inşa edilmesi hakkında Ebu'l-Hayır Han'ın İmparatoriçe Anna'ya gönderdiği ikinci mektup. (Sayfa 121).

Belge No: 58 - [1734] – Küçük ve Büyük Cüz Kazak elçilerinin Peterburg'tan yola çıktıklarına dair dışişleri yürütüm kurulunun Ufa voyvodası Koşev'e gönderdiği emirname. (Sayfa 122).

Belge No: 59 - 20 Aralık 1735 – Orta Cüze Rus elçisi gönderilmesi istirhamına dair Küçük Han ile Sultan Barak'ın A. Tevkelev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 122).

Belge No: 60 - 24 Şubat 1736 - Han'ın faaliyetlerini onayladığına dair İmparatoriçe Anna'nın, Ebu'l-Hayır Han ve Tüm Kazak halkına gönderdiği tezkere. (Sayfa 124).

Belge No: 61 - 20 Ekim 1736 - Kazak tacirlerinden gümrük resmi alınmaması istirhamına dair Ebu'l-Hayır Han'ın Orenburg çalışma grubu şefi İ.Krillov'a gönderdiği mektup. (Sayfa 125).

Belge No: 62 - 23 Ekim 1736 - Başkır isyanını bastırmaya katılan Ebu'l-Hayır Han hakkında Orenburg çalışma grubu şefi İ. Krillov'un dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 125).

Belge No: 63 - 3 Ağustos 1738 - Orenburg şehrinde Orenburg çalışma grubu şefinin gizli müsteşar V. Tatişev ile karşılaşması sırasında Ebu'l-Hayır Han'ın konuşması [nutku]. (Sayfa 127).

Belge No: 64 - 3 Ağustos 1738 - Orenburg Şehrinde Orenburg çalışma grubu şefinin gizli müsteşar V. Tatişev ile karşılaşması sırasında Ebu'l-Hayır Han'ın konuşmasına cevap veren konuşması. (Sayfa 127).

Belge No: 65 - 13 Ağustos 1738 - Rus ticari kervanlarını koruma mutabakatına dair Ebu'l-Hayır Han'ın imparatoriçe Anna'ya gönderdiği mektup. (Sayfa 127).

Belge No: 66 - 19 Eylül 1738 - Büyük Cüz Han'ı Julbars'ın Rusya uyrukluğuna kabul edildiğine dair İmparatoriçe Anna'nın kendisine gönderdiği tezkere. (Sayfa 129).

Belge No: 67 - 19 Eylül 1738 - Rusya uyrukluğuna geçtiklerine dair Ebu'l-Hayır Han ile Sultan Nurali'nin ikinci kez yemin etmeleriyle ilgili olarak İmparatoriçe Anna'nın tezkeresi. (Sayfa 129).

Belge No: 68 - 22 Ekim 1739 - Trampa yoluyla ticaret yapmak için Orta Cüz Kazaklarının Yayık nehri kıyısına doğru göç etme izni ile ilgili olarak Canıbek Batırın Orenburg komisyonu şefi Tümgeneral Knyaz V.Urusov'a gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 130).

Belge No: 69 - 24 Ocak 1740 - İran Şahı askerlerinin Hive Hanlığına yaptıkları saldırılarla ilgili olarak kendisinin Hive gezisine dair Ebu'l-Hayır Han'ın İmparatoriçe Anna'ya gönderdiği mektup. (Sayfa 133).

Belge No: 70 - 19 Ağustos 1740 - Rusya uyrukluğuna geçtiklerine dair Orenburg şehrinde buldukları sırada yemin eden Küçük ve Orta Cüz temsilcileriyle Tümgeneral Knyaz V. Urusov arasındaki görüşme notları. (Sayfa 134).

Belge No: 71 - [1740 yılının Ağustos ayından geç değil] – Orta Cüz Han'ı Ebulmambet'in yemin metni. (Sayfa 168).

Belge No: 72 - 1740 [Ağustos ayından geç değil] – Orta Cüz Sultanı Ablay'ın yemin metni. (Sayfa 169).

Belge No: 73 - 8 Eylül 1740 – Ebulmambet Han ile Sultan Ablay'ın Rusya uyrukluğunu kabul ettiklerine dair Orenburg komisyonu şefi Tümgeneral Knyaz V. Urusov'un dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 169).

Belge No: 74 - [1740 yılının Kasım ayından geç değil] – Ebu'l-Hayır Han'ın İran Şahı Nadir'e gönderdiği barış önerisi içeren mektubu ve Şah'ın kendisine gönderdiği cevap [mektubu]. (Sayfa 170).

Belge No: 75 - [... Mart 1741] - Rusya uyrukluğuna sahip olan esirlerin iade edilmelerine dair Ebu'l-Hayır Han'ın Orenburg komisyonu şefi Tümgeneral Knyaz V. Urasov'a gönderdiği mektup. (Sayfa 175).

Belge No:76 - [1741 yılının mayıs ayından geç değil] – Poruçik (mulazım) D.Gladişev'in Ebu'l-Hayır Han'ı ziyaret etmesinin ardından verdiği ifadeler. (Sayfa 176).

Belge No: 77 - 17 Eylül 1741 – İran ve Cungar askerlerinden korunmak için bir kale inşa edilmesi ve Çevirmen Tevkelev'in Kazakistan'a gönderilmesine ilişkin Ebu'l-Hayır Han ve boy başkanlarının dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği pusula. (Sayfa 184).

Belge No: 78 - 18 Ocak 1742 - Kazaklarla Kalmık halkları arasında normal ilişkiler kurulması gerektiğine dair imparatoriçe Elizavet'in Ebu'l-Hayır Han ve tüm Kazak halkına gönderdiği tezkere. (Sayfa 185).

Belge No: 79 - 27 Ocak 1742 - Dış akınlardan korunmak için bir şehrin inşaatı ve yiyecek yardımı yapılması ricasında bulunmak üzere Ebulmambet Han'ın imparatoriçe Elizavet'e gönderdiği mektup. (Sayfa 186).

Belge No: 80 - [31 Ocak 1742] - Kazaklarla, Cungarlar ve Kalmıklar arasında ateşkes anlaşmasının sağlanması ve Kazaklarla Hive ve Karakalpaklıların ilişkileri hakkında Orenburg komisyonunun dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği kısa bir değerlendirme. (Sayfa 187).

Belge No: 81 - 5 Nisan 1742 - Kazaklarla Trampa yapmak yoluyla gerçekleştirilen ticaretin gidişatı hakkında tümgeneral L. Soymonov'un dışişleri yürütüm kuruluna verdiği rapor. (Sayfa 188).

Belge No: 82 - 25 Nisan 1742 - Ebulmambet Han, Sultan Barak ve Sultan Batır ve Cungar feodallarından şikayet etmek için Ebu'l-Hayır Han'ın Orenburg komisyonuna yazdığı mektuplar. (Sayfa 189).

Belge No: 83 - [1742 Nisan ayından geç değil] - Küçük Cüz içinde Kazaklarla Cungarlar arasındaki ilişkileri aydınlığa kavuşturmak için Küçük Cüze gitmiş olan Poruçik D. Gladışev'in vermiş olduğu ifadelerden seçmeler. (Sayfa 193).

Belge No: 84 - 6 Mayıs 1742 - Cungar Hun - Taycı Galdan - Seren'in Küçük Cüze saldırısı hakkında Orenburg komisyon şefi İ.Neplüyev'in Ebu'l-Hayır Han'a yazdığı mektup. (Sayfa 197).

Belge No: 85 - 20 Mayıs 1742 – Muhtemel bir Cungar Saldırısı karşısında Kazak halkını koruma ve kaleleri savunmak için alınan önlemler hakkında Dışişleri yürütüm Kurulu senatosu kararnamesi. (Sayfa 198).

Belge No: 86 - 21 Mayıs 1742 - Kalmıklarla Kazaklar arasında ateşkes sağlandığı ve Karasakal'ın nerede bulunduğu dair Ebu'l-Hayır Han ve İsete Batır'ın Orenburg komisyonuna yazdığı mektuplar. (Sayfa 201).

Belge No: 87 - 7 Haziran 1742 - Kazaklar, Kalmıklar ve Cungarlar arasındaki ilişkiler hakkında Orenburg komisyonunun Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği kısa değerlendirme. (Sayfa 201).

Belge No: 88 - 13 Haziran 1742 - Kazak bozkırları üzerinden Karakalpakya'ya giden İngiliz Taciri Gok'un ifadelerinden notlar. (Sayfa 206).

Belge No: 89 - 17 Haziran 1742 - Orta Cüz Kazaklarıyla Cungarlar arasındaki ilişkiler ve Küçük Cüz Sultanı Batır'ın Rusya uyrukluğu hakkında Orenburg komisyonu şefi İ. Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 214).

Belge No: 90 - 15 Haziran 1742 - Şehrin inşaatı ve Rusya ile Kazakistan arasında ticaretin geliştirilmesi konusunda imparatoriçe Elizavet'in, Ebu'l-Hayır Han'a gönderdiği tezkere. (Sayfa 216).

Belge No: 91 - 23 Haziran 1742 - Rusya uyrukluğuna kabul edildiklerine dair İmparatoriçe Elizavet'in, Ebulmambet Han'a ve tüm Orta Cüz Kazak halkına gönderdiği tezkere. (Sayfa 216).

Belge No: 92 - 7 Haziran 1742 - Orta Cüz Hanı Ebulmambet'e gönderilen çevirmen Urazlin'e, Orenburg komisyonu tarafından verilen talimatname. (Sayfa 217).

Belge No: 93 - 23 - 30 Ağustos 1742 - Ebu'l-Hayır Han, Sultan Eralı ve Küçük Orta ve Büyük Cüz Batırları, beyleri ve boy başkanlarına verilen yemin etme kağıdı (Belgesi) (Sayfa 220).

Belge No: 94 - 2 Eylül 1742 - Cungar Hun - Taycısı Galdan - Seren'e gönderilen Penzen garnizonu piyade alayı binbaşısı K. Miller'e, Orenburg komisyonu tarafından verilen talimatname. (Sayfa 222).

Belge No: 95 - 2 Eylül 1742 - Rusya uyrukluğunu kabul etmiş olan Kazakların içişlerine karışmaması için Orenburg komisyonu Şefi İ. Neplüev'in, Galdan - Serene'ye gönderdiği mektup. (Sayfa 228).

Belge No: 96 - 22 Eylül 1742 - Orsk'u ziyaret ettikleri sırada Ebu'l-Hayır Han ve diğer Kazak feodalları ve de Cungar ve Karakalpaklı elçileriyle Orenburg komisyonu şefi İ. Neplüev'in görüşmelerinin tutanak notları. (Sayfa 229).

Belge No: 97 - 27 Eylül 1742 - Canıbek Batır'a Tarhan unvanı verildiğine dair Orenburg komisyonu şefi İ. Neplüev'in hükümet senatosuna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 253).

Belge No: 98 - 27 Eylül 1742 - Ebu'l-Hayır Han'ın Ebulmambet Han'a karşı çevirdiği entrikalar ve Küçük ve Orta Cüz Kazaklarının

Cungar saldırılarından korunması ile ilgili önlemler hakkında Orenburg komisyonu şefi İ. Neplüev'in Dışişleri yürütüm kurulana gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 254).

Belge No: 99 - 28 Eylül 1742 - Cungarya gezisi sonuçlarına dair Penzen garnizonu piyade alayı Binbaşısı K.Miller'in defterinden alınan notlar. (Sayfa 258).

Belge No: 100 - 19 Ekim 1742 - Kazakların Yayık nehri kıyılarına yakın yerlere göç etmelerini yasaklayan Orenburg komisyonu şefi İ.Neplüev'in emirnamesi. (Sayfa 262).

Belge No: 101 - 27 Ekim 1742 - Ebulmambet Han ile Galdan - Seren ilişkileri hakkında Orenburg komisyonu İ.Neplüev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 263).

Belge No: 102 - 1742 Ekim ayından geç değil - Küçük Cüz Kazaklarının Yayık Nehrini geçerek karşı kıyıya göç etmelerini yasaklayan emirnameyle ilgili olarak Orenburg komisyonu Yarbayı Rtişçev'in talimatnamesi. (Sayfa 265).

Belge No: 103 - 12 Kasım 1742 - Rusya uyrukluğunu kabul ettiklerine dair yemin ettiklerini içeren Orta Cüz Sultanı Barak'ın İmparatoriçe Elizavet'e gönderdiği mektup. (Sayfa 268).

Belge No: 104 - 18 Kasım 1742 - Ebulmambet Han ile Galdan - Seren arasındaki görüşmelerin başlamış olması münasebetiyle Orenburg komisyonu Şefi İ. Neplüev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 268).

Belge No: 105 - 18 Kasım 1742 - Ebulmambet Han'ın Cungarya uyrukluğuna geçme niyetine karşı alınan önlemler hakkında Orenburg komisyonu Şefi İ.Neplüev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 269).

Belge No: 106 - 12 Aralık 1742 - Cungar feodallarının Kazakistan'da çevirdikleri entrikalara karşı alınan önlemler hakkında İmparatoriçe Elizavet'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği emirname. (Sayfa 273).

Belge No: 107 - 13 Mart 1743 - İmparatoriçe Elizavet'in kabul töreninde konuşan Sultan Barak'ın elçisi S. Bekbaşev Batır'ın konuşma metni ve Elizavet'in cevabı. Sayfa 275.

Belge No: 108 - [21 Mart 1743] - 1742 - 1743 yıllarında Ebu'l-Hayır Han'ın yanında bulunan praporşçik (asteğmen) Muravin'in defteri. (Sayfa 276).

Belge No: 109 - 30 Mart 1743 - Ebu'l-Hayır Han'ın Orenburg idari makamlarından neden memnun olmadığına dair porişik (mülazım) İ. Muravin'in, Orenburg komisyonu Şefi İ. Neplüyev'e gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 281).

Belge No: 110 - 23 Mayıs 1743 - Küçük Cüz Kazak boy başkanlarına Tarhan unvanı verilmesine dair, Orenburg komisyonu Şefi İ. Neplüyev'in hükümet senatosuna gönderdiği değerlendirme. (Sayfa 282).

Belge No: 111 - 8 Temmuz 1743 - Küçük ve Orta Cüz'ün durumu hakkında Orenburg komisyonu Şefi İ. Neplüyev'in hükümet senatosuna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 283).

Belge No: 112 - 30 Ağustos 1743 - Orta Cüz Hanı Ebulmambet'i ziyaret etmelerine dair İvan Lapin ile Sakmar Kazaklarından Mansur Asakov'un öyküsü. (Sayfa 287).

Belge No: 113 - 3 Eylül 1743 - Orenburg komisyonu Şefi İ. Neplüyev'in faaliyetlerinden şikayet eden Ebu'l-Hayır Han'ın İmparatoriçe Elizavet'e gönderdiği mektup. (Sayfa 290).

Belge No: 114 - 20 Eylül 1743 - Rus kalelerine saldıran Kazaklara karşı askeri müfrezeler gönderilmesine dair senato emri. (Sayfa 292).

Belge No: 115 - 20 Eylül 1743 - Küçük ve Orta Cüz Kazak birliklerinin Ebu'l-Hayır Han'a karşı harekete geçmeleri nedeniyle askeri devlet yürütüm kurulunun ihtar yazısı (=promemoriya). (Sayfa 294).

Belge No: 116 - 22 Eylül 1743 - Ebulmambet Han ile Sultan Barak'ın Galdan - Seren ilişkilerini açıklığa kavuşturmak için Orta Cüze giden Başkır T. Baltasev'in ifadesinden notlar. (Sayfa 296).

Belge No: 117 - 22 Eylül 1743 - Kendi oğlunu emanetten iade edilmesi dileği hakkında Ebu'l-Hayır Han'ın İmparatoriçe Elizavet'e gönderdiği mektup. (Sayfa 298).

Belge No: 118 - 28 Eylül 1743 - Kazaklara karşı Kalmık askerlerinden yararlanmaya dair hükümet senatosu kararnamesinden alıntılar. (Sayfa 299).

Belge No: 119 - [Eylül 1743] - Küçük ve Orta Cüz'ün durumu hakkında Orenburg Komisyonu Şefi İ. Neplüyev'in Dışişleri Yürütüm Kuruluna gönderdiği ihbar raporundan alıntılar. (Sayfa 301).

Belge No: 120 - 20 Aralık 1743 - Sultan Ablay'dan kabul edilen mektuplar hakkında Sibirya Valilik kaleminden Dışişleri yürütüm Kuruluna gönderilen ihbar raporu. (Sayfa 307).

Belge No: 121 - 16 Nisan 1745 - Orta Cüz Kazaklarını ticaret yapmak için Orenburg'a davet eden Orenburg Valisi İ. Neplüyev'in Sultan Ablay'a gönderdiği mektup. (Sayfa 312).

Belge No: 122 - 21 Mayıs 1745 - Kazak halkıyla yapılan ticaret durumu hakkında Orenburg Valisi İ. Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 313).

Belge No: 123 - 23 Ağustos 1745 - Rusya ile ticari ilişkilerin geliştirilmesine dair Orenburg valisi İ. Neplüyev'in çalışmaları hakkında Ebu'l-Hayır Han'ın kendisine gönderdiği mektup. (Sayfa 315).

Belge No: 124 - 29 Temmuz 1745 - Cungarlarla Kazaklar arasındaki ilişkiler hakkında Orenburg Valisi İ. Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 317).

Belge No: 125 - 23 Ağustos 1745 - Sultan Nurali'yi Hive Hanlığı tahtına oturma daveti hakkında Ebu'l-Hayır Han'ın Orenburg Valisi İ. Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 322).

Belge No: 126 - 17 Ekim 1745 - Nayman Kazaklarından 10000 kişiyle birlikte Rusya uyrukluğuna geçtiklerine dair yemin ettikleri hakkında Orta Cüz Han'ı Küçük'ün Orenburg Valisi İ. Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 323).

Belge No: 127 - 20 Ekim 1745 - Küçük ve Orta Cüz olayları hakkında Oranburg Valisi İ. Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 323).

Belge No: 128 - 23 Aralık 1745 - Uysun Aşireti Kazaklarının Rusya Uyrukluğuna kabul edilmeleri istirhamı hakkında Sultan Ablay'ın Tobolsk Valisi Sukharev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 328).

Belge No: 129 - 26 Kasım 1746 - Ebu'l-Hayır Han'ın İ.Neplüyev'den neden memnun olmadığına dair Sultan Nurali'nin Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 329).

Belge No: 130 - 3 Aralık 1746 - Ebu'l-Hayır Han'ın Orenburg idari makamlarına karşı tutumu hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 330).

Belge No: 131 - 9 Şubat 1747 - Ebu'l-Hayır Han'a karşı tutumu ve sınır bölgelerindeki askeri karakollarının güçlendirilmesi hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 333).

Belge No: 132 - 21 Mart 1747 - Rusya ile ticaretin geliştirilmesi ile ilgili olarak yapmış olduğu çalışmalardan dolayı Sultan Barak'a şükranlarını bildiren Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in mektubu. (Sayfa 337).

Belge No: 133 - 10 Mayıs 1747 - Rusya ile ticaret ilişkilerini geliştirmek istediklerine dair Azibey Bey'in, Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 338).

Belge No: 134 - 15 Mayıs 1747 - Kazaklar arasında Ebu'l-Hayır Han'dan memnun olmayanların sayısının arttığına dair Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 339).

Belge No: 135 - 15 Mayıs 1747 - Kazaklara karşı askeri tarama teşkilatlandırılması ve Kazakistan'daki ticaretin durumu hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği rapor. (Sayfa 341).

Belge No: 136 - 20 Mayıs 1747 - Orta Cüz üzerinden geçen ticaret kervanlarının güvenliğinin garanti altına alınmasına dair Canıbek Tarhan ile Bukenbay Batır'ın Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 349).

Belge No: 137 - 21 Mayıs 1747 - Canıbek Tarhanı ziyaret etmiş olan Sakmar Kazaklarından M. Asanov'un ifadesinden alınan notlar. (Sayfa 350).

Belge No: 138 - 24 Mayıs 1747 - Kazak tacirlerini Orenburg'a gönderdiği haberine dair Bukenbay Batırın Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 355).

Belge No: 139 - 1 Haziran 1747 - Kazak halkı ile aşiret reislerinin Ebu'l-Hayır Han'a karşı tutumları hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 356).

Belge No: 140 - 4 Haziran 1747 - Vermiş oldukları yemine sadık kaldıkları ve kendilerine ilaç gönderilmesine dair Ebulmambet Han'ın Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektuplar. (Sayfa 357).

Belge No: 141 - 26 Haziran 1747 - Orta Cüz'e dönmekte olan Sultan Barak elçilerine refakat eden Kazak M.Arapov'un ifadelerinden alınan notlar. (Sayfa 357).

Belge No: 142 - 8 Temmuz 1747 - Küçük ve Orta Cüz'ün durumları hakkında Orenburg Valisi İ. Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 361).

Belge No: 143 - 14 Eylül 1747 - Kendi han iktidarının zayıfladığından şikayet eden Ebu'l-Hayır Han'ın Orenburg valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 365).

Belge No: 144 - [27 Eylül - 30 Eylül 1747] - Küçük ve Orta Cüz'ün durumları ve Ebu'l-Hayır Han ile ilişkilerin iyileştirilmesi hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm Kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 366).

Belge No: 145 - 24 Ekim 1747 - Kazakların Rus Kalelerinde gümrük resmi ödemediği ticaret yapma hakkına dair Orenburg valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri Yürütüm kuruluna gönderdiği rapor. (Sayfa 368).

Belge No: 146 - 21 Aralık 1747 - Küçük ve Orta Cüz'ün durumları hakkında Orenburg valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 369).

Belge No: 147 - 2 Şubat 1748 - Ekip başı A.Tevkelev'in Kazakistan'a gelmesi münasebetiyle Ebu'l-Hayır Han'ın kendisine yazmış olduğu mektuplar. (Sayfa 373).

Belge No: 148 - [1748 yılının 24 Martından geç değil] - Orsk şehrinde karşılaşabileceklerine dair A.Tevkelev'in, Ebu'l-Hayır Han'a yazmış olduğu mektup. (Sayfa 375).

Belge No: 149 - 27 Mart 1748 - Kazaklar ve diğer halklarla ticaret yapma kurallarına dair Sibirya Kolordu komutanı Tuğgeneral S.Kinderman'ın kale komutanlarına gönderdiği talimatnameden alıntılar. (Sayfa 376).

Belge No: 150 - 20 Haziran 1748 - Emanetlerin değişimi, Rus esirlerinin iadesi, akınlara son verilmesi ve ticaret kervanlarının güvenliğinin sağlanması hakkında ekip başı A.Tevkelev'in Bukenbay Batır, aşiret reisi Yavgaytar ve diğerleriyle yaptığı görüşmelerin notları. (Sayfa 383).

Belge No: 151 - 21 Haziran 1748 - Küçük Cüz Hanı Ebu'l-Hayır Han'ı ziyaret eden Sakmar Kazaklarından Kubek'in vermiş olduğu ifadelerin notları. (Sayfa 389).

Belge No: 152 - 26 Ağustos 1748 - Ebu'l-Hayır Han'ın Sultan Barak tarafından öldürülmesine dair Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 392).

Belge No: 153 - 3 Eylül 1748 - Ebu'l-Hayır Han'ın öldürülmesi ve buna bağlı olarak alınan önlemler hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 395).

Belge No: 154 - 24 Eylül 1748 - Küçük ve Orta Cüz Kazak Hanları ve Sultanlarının soy listesi hazırlandığına dair ekip başı A.Tevkelev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 404).

Belge No: 155 - 24 Eylül 1748 - Küçük Cüz Kazaklarının aşiret terkipleri ve ayrı ayrı aşiretlerin, göçeri yerlerini gösteren tasvir M. Tevkelev tarafından hazırlanmıştır. (Sayfa 406).

Belge No: 156 - 24 Eylül 1748 - Orta ve Büyük Cüz aşiret terkiplerinin tasviri M.Tevkelev tarafından hazırlanmıştır. (Sayfa 407).

Belge No: 157 - 5 Ekim 1748 - Küçük ve Orta Cüz Hanlığına Sultan Nurali'nin getirilmesi isteğine dair Popay hanımının İmparatoriçe Elizavet'e gönderdiği mektuplar. (Sayfa 408).

Belge No: 158 - 5 Ekim 1748 - Kendisinin Orta ve Küçük Cüz Hanlığına getirilmesi isteğine dair Sultan Nurali'nin İmparatoriçe Elizavet'e gönderdiği mektup. (Sayfa 409).

Belge No: 159 - 5 Ekim 1748 - Sultan Nurali'nin Küçük ve Orta Kazak Cüzlerine Han olarak tasdik edilmesine dair Küçük ve Orta Cüz Beyleri ile batırlarının İmparatoriçe Elizavet'e gönderdikleri mektup. (Sayfa 409).

Belge No: 160 - 6 Ekim 1748 - Kendi oğlunun han olarak tasdik edilmesi şefaatine dair Popay hanımın ekip başı A.Tevkelev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 410).

Belge No: 161 - 6 Ekim 1748 - Kocası Ebu'l-Hayır Han'ı öldüren Sultan Barak'ın cezalandırılmasına dair Popay hanımın Orenburg Valisi Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 412).

Belge No: 162 - 17 Ekim 1748 - Ebu'l-Hayır Han'ın öldürülmesinden sonra Küçük Cüzdeki durum ve Sultan Barak ile Cungarlar arasındaki görüşler hakkında Baybek batır ifadelerinin notları. (Sayfa 413).

Belge No: 163 - 23 Ekim 1748 - Sultan Nurali'nin Han olarak tasdik edilmesi istirhamı ile ilgili olarak Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Popay hanıma gönderdiği mektup. (Sayfa 414).

Belge No: 164 - 23 Ekim 1748 - Kendisinin Han olarak seçilmesinden duyduğu memnuniyetini ifade eden Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Sultan Nurali'ye gönderdiği mektup. (Sayfa 416).

Belge No: 165 - 25 Ekim 1748 - Ebu'l-Hayır Han'ın öldürülmesi ve Sultan Nurali'nin Han olarak seçilmesine dair Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 417).

Belge No: 166 - 1748 yılının Ekim ayından geç değil - Ebu'l-Hayır Han'ın öldürülmesi nedenlerini açıklığa kavuşturmak amacıyla Küçük Cüz'ü ziyaret eden çevirmen (Tercüman) Yu. Gulyaev'in araştırma sonuçlarına dair notlar. (Sayfa 425).

Belge No: 167 - 20 Kasım 1748 - Küçük Cüz'ü ziyaret eden Kazak Atamanı İsmail - Molla Abdrezyakov'un ifadelerinin notları. (Sayfa 432).

Belge No: 168 - 24 Aralık 1748 - Küçük ve Orta Cüz Hanlarının şikayetlerine dair ekip başı A.Tevkelev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 436).

Belge No: 169 - 20 Ocak 1749 - İset Tarhan ve hakimiyeti altında bulunan Kazak aşiretlerinin Yayık nehrinin iç kesimlerine göç etme yasağı hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 438).

Belge No: 170 - 8 Şubat 1749 - Orenburg şehrinde trampa yoluyla yapılan ticaret gelirlerine dair Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 439).

Belge No: 171 - 8 Şubat 1749 - Küçük Cüz Kazaklarının Yayık nehrinin iç kısımlarına göç edebilme istirhamına dair Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 440).

Belge No: 172 - 15 Şubat 1749 - Kazakların Rusya uyrukluğuna dair Sultan Canıbek'in bildirisi hakkında dilmaç L.Prasolov'un pusulası. (Sayfa 442).

Belge No: 173 - 26 Şubat 1749 - Sultan Nurali'nin Han olarak tasdik edilmesinden sonra kendisinin maaşını belirleyen İmparatoriçe Elizavet'in tezkeresi. (Sayfa 443).

Belge No:174 - 26 Şubat 1749 - İmparatoriçe Elizavet'in kabul resminde konuşan Sultan Canıbek'in konuşma notları. (Sayfa 443).

Belge No: 175 - 2 Mayıs 1749 - Sultan Nurali'nin Han olarak tasdik edilmesine dair İmparatoriçe Elizavet'in Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği emirname. (Sayfa 444).

Belge No: 176 - 5 Mayıs 1749 – Sultan Nurali'nin Han olarak tasdik edilmesi, Ebu'l-Hayır Han'ın öldürülmesi ile ilgili olarak Kazak sultanlarının tutumu, Orenburg ticaretinin durumu hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'n Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği rapor. (Sayfa 447).

Belge No: 177 - 1 Temmuz 1749 - Kendisine gösterdiği yardım ve himaye hakkında Popay hanımın Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 449).

Belge No: 178 - 11 - 25 Temmuz 1749 - Nurali Han, Sultanlar ve aşiret reisleriyle Orenburg Valisi İ.Neplüyev görüşmesi notları. (Sayfa 450).

Belge No: 179 - 16 Temmuz 1749 - U.Kaşkin Bey'e Tarhan unvanı verilmesi istirhamına dair Nurali Han'ın Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 473).

Belge No: 180 - 16 Temmuz 1749 - U.Kaşkin Bey'e Tarhan unvanı verilmesine dair Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in emirnamesi. (Sayfa 474).

Belge No: 181 - 9 Ağustos 1749 - Sultan Nurali'nin Han olarak seçilmesi törenleri ve bu münasebetle Kazak feodallarıyla yapılan görüşmelere dair Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 475).

Belge No: 182 - 2 Eylül 1749 - Ebu'l-Hayır Han'ın öldürülmesinden sonra Küçük Cüzdeki olaylar hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 481).

Belge No: 183 - 12 Eylül 1749 - Halk üzerindeki iktidarını güçlendirmek için kendisine gösterilen yardımdan dolayı Nurali Han'ın Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 483).

Belge No: 184 - 24 Eylül 1749 - Kendisi ve hakimiyeti altında bulunan Kazakların Rusya uyrukluğunu kabul ettiklerine dair Büyük Cüz Beyi Tüli'nin Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 484).

Belge No: 185 - 24 Eylül 1749 - Sultan Barak'ı ziyaret etmiş olan çevirmen M. Arapov'un ifadelerinden notlar. (Sayfa 485).

Belge No: 186 - 24 Eylül 1749 - Türkistan şehrine gitme nedenlerini açıklayan Sultan Barak'ın Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 489).

Belge No: 187 - 26 Eylül 1749 - Ebu'l-Hayır Han'ın öldürülmesini kınadığına dair Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Sultan Barak'a gönderdiği mektup. (Sayfa 489).

Belge No: 188 - 26 Eylül 1749 - Rusya uyrukluğuna kabul edilmeleri münasebetiyle Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Büyük Cüz Beyi Tuli'ye gönderdiği mektup. (Sayfa 490).

Belge No: 189 - 6 Kasım 1749 - Orsk kalesinde ticaret yapmaya izin verildiğine dair ekip başı A.Tevkelev ve Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in düşünceleri. (Sayfa 491).

Belge No: 190 - 14 Ocak 1750 - Ebu'l-Hayır Han'a bir türbe yapılması ile ilgili Nurali Han ile görüşmelerin sonuçları, Nurali Han'ın kız kardeşinin Cungar hükümdarına eş olarak verilmesi, esirlerin serbest bırakılması hakkında çevirmen Ya. Gulyaev'in Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e verdiği rapor. (Sayfa 493).

Belge No: 191 - 18 Ocak 1750 - Tutuklananlara karşı alınacak önlemler hakkında Nurali Han'ın Orenburg Valisi İ.Neplüyev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 497).

Belge No: 192 - 12 Şubat 1750 - Küçük ve Orta Cüzlerde ticaretin gelişimi hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev ile ekip başı A.Tevkelev'in ihbar raporu. (Sayfa 499).

Belge No: 193 - 4 Mart 1750 - Troitsk kalesinde serbest ticaret yapma izni verilmesi hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Sultan Ablay'a gönderdiği mektup. (Sayfa 504).

Belge No:194 - 10 Mart 1750 - Orta Cüz Kazakları için Troitsk kalesinde bir fuar açılmasına dair Orenburg Valisi İ.Neplüyev ile ekip başı A.Tevkelev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdikleri ihbar raporu. (Sayfa 505).

Belge No: 195 - 10 Mart 1750 - Kazakistan'da ticaretin durumu hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 507).

Belge No: 196 - 9 Mayıs 1750 - Kazakların Hive ile ticaret durumu ve Kazak - Cungar ilişkileri hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüyev ile ekip başı A.Tevkelev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdikleri ihbar raporu. (Sayfa 509).

Belge No: 197 - 7 Haziran 1750 - Nurali Han'a yaptıkları ziyaret sonuçları hakkında mühendis Podporuçik İ.Regelman ile çevirmen Ya. Gulyaev'in Orenburg Valilik kalemine gönderdikleri ihbar raporu. (Sayfa 514).

Belge No: 198 - 6 Temmuz 1750 - Guriyev şehri yakınlarında Kazaklarla yapılan ticaretin durumu hakkında Dışişleri yürütüm kurulunun bilgi raporu. (Sayfa 519).

Belge No: 199 - 14 Temmuz 1750 - Hazar Denizinde balık avlanan yerlerin "obrok" vergi karşılığı A.Kuroçkin'e verilmesini protesto eden Kazaklar hakkında Dışişleri yürütüm kurulunun Devlet ticaret yürütüm kuruluna gönderdiği ihtar yazısı (promemoriya). (Sayfa 525).

Belge No: 200 - 14 Eylül 1750 - Emanetlerin değiştirilmesi hakkında görüşmeler başlatmak için kendisiyle karşılaşması gerektiğine dair Nurali Han'ın ekip başı A.Tevkelev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 526).

Belge No: 201 - 23 Eylül 1751 - Emanetlerin değiştirilmesi gerektiğine dair Nurali Han'ın isteklerini içeren çevirmen Ya. Gulyaev'in Orenburg Valilik kalemine gönderdiği rapor. (Sayfa 528).

Belge No: 202 - 28 Nisan 1752 - Kervanların güvenliğini sağlamak konusunda Başbakan A. Bestujev - Rümin'in, Nurali Han'a gönderdiği mektup. (Sayfa 529).

Belge No: 203 - [Nisan 1752] - Ticaret kervanlarının güvenliğini sağlamak için kendisi tarafından alınan önlemler hakkında Nurali Han'ın ekip başı A.Tevkelev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 530).

Belge No: 204 - 16 Ocak 1753 - Kazak ve Rus halkları arasında trampa yoluyla yapılan ticaretin geliştirilmesine ait ekip başı A.Tevkelev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporundan alıntılar. (Sayfa 532).

Belge No: 205 - 31 Mart 1753 - Cungar feodallarının düzenlediği akınlardan savunmaları hakkında Orta Cüz elçilerinin isteklerine dair Troitsk kale komutanı Binbaşı İ.Rennenkampf'ın Orenburg Valilik kalemine gönderdiği rapor. (Sayfa 532).

Belge No: 206 - 14 Eylül 1754 - Kale inşaatlarına karşı itirazlarına dair Nurali Han'ın Orenburg Valisi İ.Neplüev ile ekip başı A. Tevkelev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 533).

Belge No: 207 - 17 Eylül 1754 - Kale inşaatlarına karşı itirazları nedeniyle Orenburg Valisi İ. Neplüev ile ekip başı A.Tevkelev'in Nurali Han'a gönderdikleri mektup. (Sayfa 534).

Belge No: 208 - 27 Eylül 1754 - Sadakatli hizmetlerinden dolayı kendisine yıllık maaş bağlanması isteğine dair Nurali Han'ın Orenburg Valisi İ.Neplüev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 537).

Belge No: 209 - 25 Ağustos 1755 - Kendisine yıllık maaş bağlandığı haberine dair Senatör A.Bestujev - Rumin'in, Nurali Han'a gönderdiği mektup. (Sayfa 538).

Belge No: 210 - 3 Eylül 1755 - Başkır isyanına katılıp Kazakistan'a kaçmış olan isyancıların yakalanmaları ve teslim edilmelerine dair Nurali Han'ın Orenburg Valisi İ.Neplüev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 538).

Belge No: 211 - 2 Eylül 1756 - Yayık nehri bölgesinde Kazakların hayvan otlatmasını yasaklayan İmparatoriçe Elizavet'in, Orenburg Valisi İ.Neplüev ile Tuğgeneral A.Tevkelev'e gönderdiği hükümdar mektubu. (Sayfa 540).

Belge No: 212 - 3 Kasım 1756 - Yayık nehri bölgesinde Kazak sürülerinin otlatılmasını yasaklayan uygulamalara itiraz ettiğine dair Nurali Han'ın Tuğgeneral A.Tevkelev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 544).

Belge No: 213 - 3 Şubat 1757 - Yayık Kazaklarından şikayetlerine dair Nurali Han'ın Orenburg Valisi İ.Neplüev ile Tuğgeneral A.Tevkelev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 546).

No:214 - 24 Aralık 1754 - Yayık nehri üzerinden sürülerini geçirmelerinin yasaklandığına dair İmparatoriçe Elizavet'in Nurali Han'a gönderdiği tezkere. (Sayfa 547).

Belge No: 215 - 15 Ocak 1758 - Kendisinin Çin Boğdıkhanları ile ilişkileri hakkında Sultan Ablay'ın Orenburg Valisi Neplüev ile Tuğgeneral A.Tevkelev'e yazdığı mektuplar. (Sayfa 548).

Belge No: 216 - 16 Ocak 1758 - Sultan Ablay'ın Çin ilişkileri hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 549).

Belge No: 217 - 29 Ocak 1758 - Orta Cüz'ün Çin ilişkileri hakkında Orenburg Valisi İ.Neplüev ile Tuğgeneral A.Tevkelev'in Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdikleri ihbar raporu. (Sayfa 550).

Belge No: 218 - 27 Mart 1758 - Sultan Erali, Sultan Ayçuvak ve Sultan Ablay'ın, üzerinde sahibinin adları yazılı silahlarla ödüllendirilmelerine dair Dışişleri yürütüm kurulu kararı. (Sayfa 551).

Belge No: 219 - 19 Mayıs 1758 - Çin - Kazak ilişkileri hakkında Tuğgeneral A.Tevkelev ve müsteşar P.Rıçkov'un Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 552).

Belge No: 220 - 24 Mayıs 1758 - Küçük ve Orta Cüz Kazaklarının Çin, Hive, Karakalpak ilişkilerini açıklığa kavuşturmak amacıyla Sultan Ayçuvak'ın yanına gönderilen Katip Seyit Kasımov'un ifade notları. (Sayfa 561).

Belge No: 221 - 26 Haziran 1758 - Küçük ve Orta Cüz'ün iç durumlarını açıklığa kavuşturmak amacıyla Nurali Han'ın yanına gönderilen Çevirmen Ya. Gulyaev'in vardığı sonuçlar hakkında Tuğgeneral A. Tevkelev ile Müsteşar P.Rıçkov'un Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdikleri ihbar raporu. (Sayfa 563).

Belge No: 222 - 8 Eylül 1758 - Sınır karakolları komutanlarının keyfi hareketlerinden şikayet eden Sultan Ablay'ın Tuğgeneral A.Tevkelev'e gönderdiği mektup. (Sayfa 567).

Belge No: 223 - 18 Eylül 1758 - Kazakların Cungarlara karşı başlattıkları sefere dair Nurali Han'ın İmparatoriçe Elizavet'e yazdığı mektup. (Sayfa 568).

Belge No: 224 - 18 Eylül 1758 - Kazakistan'dan kaçan kölelerin iade edilmesi talebini içeren Nurali Han'ın İmparatoriçe Elizavet'e yazdığı mektup. (Sayfa 570).

Belge No: 225 - 22 Ocak 1759 - Küçük ve Orta Cüz'ün durumları hakkında Tuğgeneral A.Tevkelev ile Müsteşar P.Rıçkov'un Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdikleri değerlendirme. (Sayfa 571).

Belge No: 226 - 20 Mart 1759 - Orta Cüz Kazak Halkı ve sultanlarının Rusya, Çin ve diğer komşu ülkelere karşı tutumu hakkında Tuğgeneral A.Tevkelev ile Müsteşar P.Rıçkov'un Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdikleri ihbar raporu. (Sayfa 591).

Belge No: 227 - 8 Temmuz 1759 - Küçük ve Orta Cüz'ün durumları hakkında Orenburg Valisi A. Davıdov'un Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 594).

Belge No: 228 - 26 Temmuz 1759 - Kazak feodallarının firar eden köleler sorununa itirazlarına dair Nurali Han'ın Orenburg Valisi A.Davıdov'a gönderdiği mektup. (Sayfa 596).

Belge No: 229 - 28 Temmuz 1759 - Sınır kalelerindeki askeri kollarının güçlendirilmesine dair Orenburg Valiliğinin askeri toplantısı kararlarının notları. (Sayfa 597).

Belge No: 230 - 31 Ağustos 1759 - Kendisine yıllık maaş bağlandığına dair İmparatoriçe Elizavet'in Sultan Ablay'a gönderdiği tezkere. (Sayfa 598).

Belge No: 231 - 11 Eylül 1759 - Kazak halkını itaat altına alabilmek için Emba nehri kıyısına bir kale inşaa etme talebini içeren Nurali Han'ın İmparatoriçe Elizavet'e yazdığı mektup. (Sayfa 599).

Belge No: 232 - 5 Ekim 1759 - Sınır hatlarına yakın bulunan meralardan yararlanmak için izin verilmesine dair Nurali Han'ın Başbakan M.Vorontsov'a gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 599).

Belge No: 233 - 22 Ekim 1759 - Krosnoyarsk kalesinde un ve bulgur alışverişinde bulunmaları için Kazaklara izin verilmesine dair Sultan Ablay'ın Uysk askeri hattı komutanı Albay P.Roden'e gönderdiği mektup. (Sayfa 602).

Belge No: 234 - 28 Kasım 1759 - Orta Cüz'ün durumunu ve Sultan Ablay'ın Çin ile ilişkilerini açıklığa kavuşturmak amacıyla Sultan Ablay'ın yanına gönderilen Knyaz İ.Urakov ile Çevirmen Ya.Gulyaev'e, Orenburg Valilik kaleminden verilen talimatname. (Sayfa 603).

Belge No: 235 - 3 Mart 1760 - Emba nehri kıyısına bir kale inşa etmek için istekte bulunulması dolayısıyla Başbakan M. Vorontsov'un, Nurali Han'a yazdığı cevap mektubu. (Sayfa 605).

Belge No: 236 - 18 Temmuz 1760 - Orta Cüz ile ilişkilerin güçlendirilmesi gerektiğine dair Dışişleri yürütüm kurulunun Orenburg Valisi A.Davıdov'a gönderdiği emirname. (Sayfa 607).

Belge No: 237 - 19 Nisan 1761 - Orta Cüzdeki durumu açıklığa kavuşturmak için Sultan Ablay'ın yanına giden Başkır Ş.Abzanov ve arkadaşlarının ifadelerinden notlar. (Sayfa 613).

Belge No: 238 - 3 Haziran 1761 - kendisine yıllık maaş bağlanması için Sultan Ayçuvak'ın, İmparatoriçe Elizavet'e gönderdiği dilekçe. (Sayfa 615).

Belge No: 239 - 20 Haziran 1761 - Sultan Ayçuvak'ın Çin Sınırına doğru göç etme niyetinde olduğuna dair, Kazaklarla Volga Kalmıkları arasındaki ilişkiler ve ticaretin durumu hakkında Katip S.Kasimov'un ifadelerinden notlar. (Sayfa 616).

Belge No: 240 - 3 Temmuz 1761 - Orta Cüz Kazaklarının Çin ilişkilerini açıklığa kavuşturmak amacıyla Sultan Ablay'ın karargahına giden çevirmen F.Gordeev'in Troitsk kalesi kumandanı P. Roden'e verdiği rapor. (Sayfa 620).

Belge No: 241 - 19 Temmuz 1761 - Kazakistan'da ticaretin geliştirilmesine katkıda bulunmak isteğine dair Sultan Ayçuvak'ın Orenburg Valisi A.Davıdov'a gönderdiği mektuplardan alıntılar . (Sayfa 625).

Belge No: 242 - 8 Eylül 1761 - Mesken binaları inşa etmek için kendisine dülgerler gönderilmesini talep eden Sultan Ayçuvak'a, Sibirya hattı Başkomutanı Tuğgeneral Fon Veymarn'ın mektuplarından alıntılar. (Sayfa 626).

Belge No: 243 - 13 Eylül 1761 – Kazaklarla ticaret hakkında Orenburg Valisi A.Davıdov'un Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 627).

Belge No: 244 - 1761 yılı - Orenburg'ta Trampa yoluyla yapılan ticaretin cetveli. (Sayfa 627).

Belge No: 245 - 4 Ekim 1761 - Orenburg'ta trampa yoluyla yapılan ticaretin durumu ve Troisk kalesi ticaretinin durumu hakkında Orenburg Valisi A.Davıdov'un Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 628).

Belge No: 246 - 2 Kasım 1761 - Kazakistan'da Çarlığın etkisini (nüfuzunu) arttırmak amacıyla alınması gereken önlemler hakkında Tuğgeneral Fon Vermayn'ın projesine dair Sibirya Valiliği gizli komisyonunun Dışişleri yürütüm Kuruluna gönderdiği değerlendirmeler. (Sayfa 630).

Belge No: 247 - 19 Kasım 1761 - Orta Cüz Kazaklarının Çin ilişkileri ve Rusya uyrukluğuna karşı tutumlarına dair Kulsarı Batırın ifadelerinden defter notları. (Sayfa 632).

Belge No: 248 - 21 Ocak 1762 - Orta Cüz Kazaklarına Semipalatin kalesinde ticaret yapma izni verilmesine dair Sultan Ebulfeyz'in İmparator Petr Fedoroviç'e gönderdiği dilekçe. (Sayfa 635).

Belge No: 249 - 10 Temmuz 1762 - Tahta oturması münasebetiyle İmparatoriçe İkinci Yekaterina'nın Nurali Han'a gönderdiği tezkere. (Sayfa 638).

Belge No: 250 - 7 Ağustos 1762 - İkinci Yekaterina'nın tahta oturması münasebetiyle Nurali Han'ın kendisine bağlı kalacağına dair yemin etme törenine katılan Poruçik İ. Uraikov ve Çevirmen Ya. Gulyaev'in ifadelerinden notlar. (Sayfa 639).

Belge No: 251 - 6 Eylül 1762 - İkinci Yekaterina'nın tahta oturması münasebetiyle Sultan Ablay ve Sultan Muhammed'in İmparatoriçeye bağlı kalacaklarına dair yemin etmeye davet etmek amacıyla Sultan Ablay ve Sultan Muhammed'in yanına giden Çevirmen F.Gordeev ve Troitsk kalesi şefi ekip başı T.Masalov'un raporu. (Sayfa 641).

Belge No: 252 - 17 Ekim 1762 – İmparatoriçe İkinci Yekaterina'nın tahta oturması münasebetiyle Sultan Ablay'ın kendisine gönderdiği mektup. (Sayfa 643).

Belge No: 253 - 2 Aralık 1762 - Kendisine yıllık maaş bağlanması ricasını içeren Sultan Muhammed'in İmparatoriçe İkinci Yekaterina'ya gönderdiği mektup. (Sayfa 644).

Belge No: 254 - 1762 - İkinci Yekaterina'nın tahta oturması münasebetiyle Sultan Ablay'ın yemin etme metni. (Sayfa 646).

Belge No: 255 - 11 Mart 1763 - Orta Cüz'ün durumu ve Kazakların komşu ülke ve halklarla ilişkilerine dair Sibirya Valisi Tuğgeneral Fon Frauendorf'un Dışişleri yürütüm kuruluna gönderdiği rapor. (Sayfa 646).

Belge No: 256 - 9 Ekim - 7 Kasım 1763 - Orenburg'u ziyareti sırasında Nurali Han ve Sultan Ayçuvak'ın Orenburg Valisi D.Volkov ile yaptığı görüşmelerin deftere yazılan notlarından alıntılar. (Sayfa 652).

Belge No: 257 - 9 Şubat 1754 - Orta Cüz Kazaklarının İrtiş nehrinin iç kısımlarında hayvanlarını otlatılma talebinde bulunan Sultan Ablay'ın dilekçesine cevap olarak Dışişleri yürütüm kurulunun Tuğgeneral Fon Frauendorf'a gönderdiği emirname. (Sayfa 659).

Belge No: 258 - 13 Mart 1764 - Semipalatin kalesinde Kazaklarla yapılan ticaretin durumuna dair Sibirya ordu komutanı General İ. Springer'in Dışişleri Yürütüm kuruluna gönderdiği rapor. (Sayfa 663).

Belge No: 259 - 13 Ağustos 1764 - Sultan Ablay'ın Rusya Uyrukluğuna karşı tutumunu açıklığa kavuşturmak amacıyla kendisini ziyaret eden Çevirmen M.Arapov'un ifadelerinden notlar. (Sayfa 665).

Belge No: 260 - 24 Ekim 1764 - Orta Cüz Kazaklarının Çin ilişkilerini açıklığa kavuşturmak amacıyla Sultan Ablay'ı ziyaret eden Başkır aşiret reislerinden Şükür ve arkadaşlarının ifadelerinden notlar. (Sayfa 667).

Belge No: 261 - 6 Kasım 1764 - Nurali Han'ın Orenburg idari makamlarından şikayetleri ve Han'ın Çin Bogdihanları ve Afgan Padişahları ile ilgili ilişkileri hakkında Dışişleri Yürütüm Kurulunun İmparatoriçe İkinci Yekaterina'ya gönderdiği ihbar raporu. (Sayfa 669).

Belge No: 262 - 16 Kasım 1764 - Orta Cüz Hanları, Sultanları ve Aşiret reislerine hububat satımına dair Sibiry Ordu Komutanı General İ.Springer'in Dışişleri Yürütüm Kuruluna gönderdiği rapor. (Sayfa 674).

Belge No: 263 - 14 Aralık 1764 - Sultan Ablay'ın, Çin İmparatoruna elçiler gönderdiğine dair Sibiry Ordu Komutanı General İ.Springer'in Dışişleri Yürütüm Kuruluna gönderdiği rapor. (Sayfa 676).

Belge No: 264 - Ocak 1765 - Kazaklara hububat satılmasına dair Dışişleri Yürütüm Kurulunun yazıları. (Sayfa 678).

Belge No: 265 - 17 Nisan 1765 - Orta Cüz Sultanı Ebulfeyz'in Kırgızlara karşı başlattığı sefer hakkında Sibiry Ordu Komutanı General İ. Springer'in Dışişleri Yürütüm Kuruluna gönderdiği rapor. (Sayfa 680).

Belge No: 266 - 14 Ekim 1765 - Orta Cüz Sultanı Tauke'nin Rusya uyrukluğunu kabul etme niyetinde olduğuna dair General İ.Dekolong'un Dışişleri Yürütüm Kuruluna gönderdiği rapor. (Sayfa 681).

Belge No: 267 - 17 Kasım 1766 - Nurali Han ve Sultan Ayçuvak'ın askeri komutanların tutumundan şikayetçi olmaları nedeniyle Dışişleri Yürütüm Kurulunun Orenburg Valisi Knyaz Putyatın'e gönderdiği hükümdar mektubu. (Sayfa 682).

Belge No: 268 - 14 Temmuz 1767 - Orta Cüz Kazaklarının Çin ilişkilerini açıklığa kavuşturmak amacıyla Sultan Ablay'ı ziyaret eden Başkır aşiret reislerinden K. Abzanov, A.Kurmanaev ve V.Tungatarov ifade notlarından alıntılar. (Sayfa 684).

Belge No: 269 - 17 Ocak 1768 - Küçük Cüz'de han seçimi usulüne dair Dışişleri yürütüm Kurulunun Orenburg Baş Kumandanı Tuğgeneral Lanov'a gönderdiği emirnameden alıntılar. (Sayfa 686).

Belge No: 270 - 23 ve 28 Mart 1768 - Sultan Ablay'ın Çin ve Taşkent ilişkilerine dair B.Turaev ve S.Mambetov adındaki Kazakların ifade notları. (Sayfa 688).

Belge No: 271 - 13 Ağustos 1769 - Kendi oğlunu emanet olarak Troitsk Kalesine göndermesi için Sultan Ablay'a yapılan teklif hakkında Dışişleri Yürütüm Kurulunun Orenburg Valilik Kalemine gönderdiği emirname. (Sayfa 689).

Belge No: 272 - 24 Kasım 1769 - Kendi iktidarını güçlendirmek için kendisine askeri kuvvet verilmesi talebinde bulunan Sultan Ablay'ın, Orenburg Valisi Tuğgeneral İ.Reynsdorp'a gönderdiği mektup. (Sayfa 694).

Belge No: 273 - 17 Mart 1770 - Nurali Han'ın hanlık şerefiyle tasdik edildiğine dair İmparatoriçe İkinci Yekaterina'nın Nurali Han'a verdiği berat. (Sayfa 695).

Belge No: 274 - 27 Nisan 1770 - Uvak aşireti Kazaklarının Rusya uyrukluğuna kabul edildiklerine dair Sibiry Ordu Komutanı General İ.Springer'in Dışişleri Yürütüm Kuruluna gönderdiği rapor. (Sayfa 690).

Belge No: 275 - 26 Mayıs 1770 - Kendi hanlık iktidarının zayıflamasından şikayet eden Nurali Han'ın Graf N. Panin'e gönderdiği mektup. (Sayfa 700).

Belge No: 276 - 2 Temmuz 1770 - Orta Cüz'ün durumunu açıklığa kavuşturmak amacıyla Sultan Ablay'ı ziyaret edip geri dönen Çevirmen M.Arapov'un ifade notları. (Sayfa 702).